

V-formad återhämtning men sen...?

Första halvåret 2020 innebar det värsta raset i global BNP så långt tillbaka som det finns meningsfulla data att jämföra med. BNP föll ackumulerat med nästan 11 procent jämfört med nivån sista kvartalet 2019.

Världsekonomin studsade tillbaka ordentligt under sommaren, ungefär i linje med Teknikföretagens huvudscenario i den senaste konjunkturrapporten från i maj. Vi baserade detta scenario först och främst på att flertalet länder skulle fortsätta den försiktiga lättningen av de drakoniska lockdown-åtgärderna som infördes i samband med virusutbrottet under våren. Så har också skett trots att många länder drabbats av nya virusutbrott under sommaren och början av hösten.

Vi räknar med att världsekonomin minskar med drygt fem procent i år och växer lika mycket nästa år. Motsvarande siffror för global industriproduktion är -6,5 procent/+7,5 procent för 2020/2021. Detta innebär att global BNP i slutet av 2021 ännu inte tagit tillbaka hela fallet jämfört med sista kvartalet 2019 och fortfarande understiger ett tänkt normalläge med nästan fem procent.

Under andra kvartalet i år drabbade Coronapandemin också Sveriges ekonomi med en historiskt djup nedgång. BNP, föll med 8,3 procent från första till andra kvartalet, säsongrensat. BNP var 7,7 procent lägre jämfört med andra kvartalet 2019.

Årets ekonomiska kris är unik då den startades av en pandemi och olika hinder för att motverka smittspridningen, som slog extra hårt mot hemmaekonomin. Detta innebär att förutom industrin har också tjänstesektorn drabbats brett.

Även för företagstjänster märktes visserligen en uppgång för produktionen i juli, men mycket talar för att dess styrka var tillfällig. Med den svaga återhämtning vi räknar med för investeringar och inom svensk exportindustri, hålls också efterfrågan på företagstjänster nere genom dess starka koppling till exportindustrin och egna exportmarknader.

Jämfört med första kvartalet minskade Sveriges industriproduktion med 24 procent och med 22 procent jämfört med andra kvartalet i fjol. För teknikindustrin var motsvarande siffror 34 procent respektive 36 procent. Vi räknar med att teknikindustrins produktion minskar med 18 procent i genomsnitt i år för att öka med 12 procent 2021. För industrin totalt är motsvarande siffror -10/+8 procent.

Även för Sveriges ekonomi räknar vi med en V-formad återhämtning, BNP minskar med 4 procent i år och ökar med 3,5 procent nästa år. BNP kommer i slutet av nästa år knappt nå upp till den nivå som hade nåtts första kvartalet i år, innan krisen slog till. BNP kommer då att ligga nära 4 procent under en tänkt normalnivå.

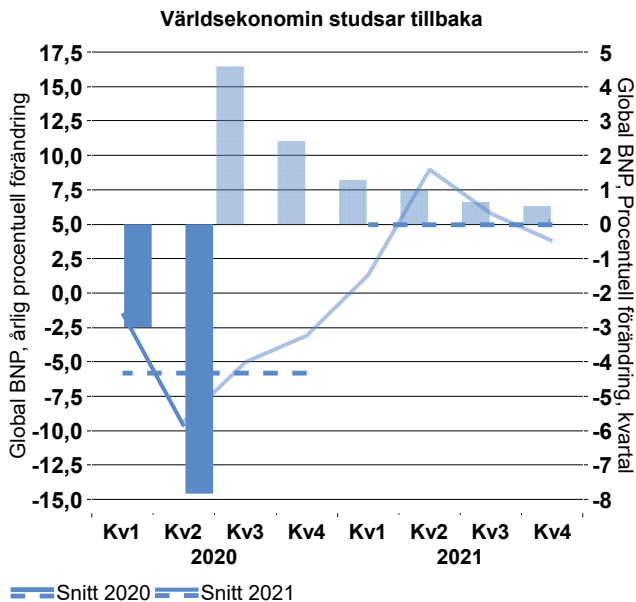
Vi räknar med att antalet sysselsatta totalt kommer att minska med nära 120 000 i år i genomsnitt. Arbetslösheten stiger till drygt 10 procent i slutet av året för att bara långsamt vända ner under 2021.

INNEHÅLL

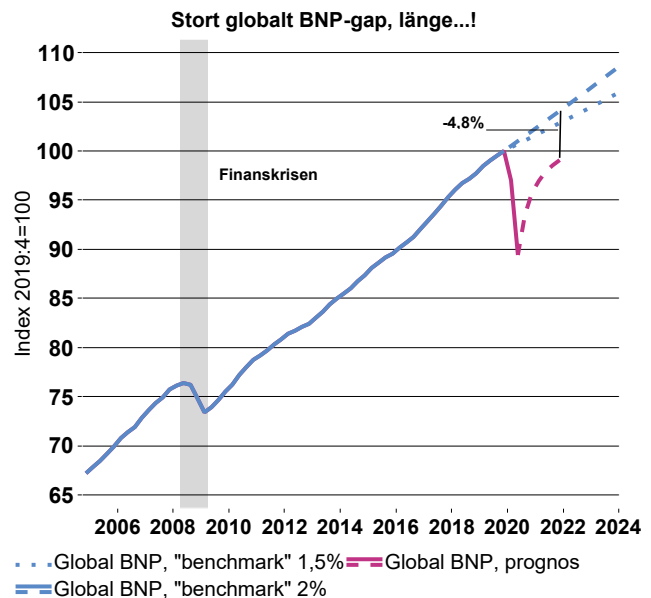
Sammanfattning	1
Global konjunktur.....	3
Global industrikonjunktur	5
Sverige.....	8
Tabeller	
Nyckeltal Sverige.....	17
Nyckeltal internationellt.....	18

► V-FORMAD ÅTERHÄMTNING MEN LÅNGT KVAR TILL NORMALISERING

Första halvåret 2020 innebar det värsta raset i global BNP så långt tillbaka som det finns meningsfulla data att jämföra med. BNP föll ackumulerat med nästan 11 procent jämfört med nivån sista kvartalet 2019 (se bilden nedan till höger). Som Teknikföretagen tidigare påpekat framstår kraschen efter finanskrisen som en söndagspromenad i jämförelse med Coronakrisen (se bilden nedan till höger).

Källa: Teknikföretagen, Världsbanken

Källa: Teknikföretagen, Världsbanken

Allt tyder nu på att världsekonomin studsade tillbaka ordentligt under sommaren efter semi-annus horribilis första halvåret, ungefär i linje med Teknikföretagens huvudscenari i den senaste konjunkturrapporten från i maj, även om fallet blev lite större än vad vi trodde då. Vi baserade detta scenario först och främst på att flertalet länder skulle fortsätta den försiktiga lättningen av de drakoniska lockdown-åtgärderna som infördes i samband med virusutbrottet under våren. Så har också skett trots att många länder drabbats av nya virusutbrott under sommaren och början av hösten. Det verkar således som om politiker världen över insett att eventuella vinster av en ny omfattande lockdown inte står i proportion till de enorma ekonomiska, sociala och – paradoxalt nog även hälsorelaterade – kostnaderna.

Kraften går ur återhämtningen

Rekylen under maj-juni representerade i stor utsträckning att företag och hushåll tog igen den efterfrågan och produktion som var planerad för mars-april men som fick skjutas på framtiden på grund av lockdown. Visserligen räknar vi med att global BNP ökar mycket kraftigt under tredje kvartalet, men mycket tyder på att luften redan börjat gå ur återhämtningen. Högfrekventa data som industriproduktion, detaljhandel, etcetera, från flertalet länder visar tydligt att utvecklingen i juli var betydligt svagare än under de närmast explosiva månaderna maj-juni. Vi räknar därför med att tillväxttakten i BNP under fjärde kvartalet halveras jämfört med de 4-5 procent som vi uppskattar för tredje kvartalet.

Även om det är rimligt att räkna med att återhämtningen fortsätter in i 2021, förväntar vi oss en gradvis fortsatt avmattning i takt med att bränslet som pumpades in i ekonomin under 2020 bränns av. Detta betyder att världsekonomin återgår till den långsamma tillväxtbana som vi såg redan under åren 2018-2019 efter de heta åren 2016-2017. Sammantaget kommer global BNP i vårt scenario att falla med cirka 5,5 procent i år för att växa med cirka fem procent 2021. Detta betyder att BNP i slutet av 2021 understiger nivån för pre-Corona – sista kvartalet 2019 - med cirka en procent. I själva verket är dock de katastrofala konsekvenserna av Corona-hanteringen mycket värre än så. I normalfallet växer global BNP med cirka två procent per år. Med Teknikföretagens prognos kommer världs-BNP i slutet av 2021 att understiga denna referensbana med närmare fem procent, trots en V-formad återhämtning under 2020 (se bilden ovan till höger).

► FÖRSTÄRKER CORONA-KRISEN DEN NYA NORMALEN?

Teknikföretagen har vid flera tillfällen betonat att den globala tillväxttenden gradvis försvagats under de senaste decennierna; *Den Nya Normalen*. Vi har kunnat konstatera att global produktivitetstillväxt fallit kraftigt ända sedan början av millenniet. Av flera skäl finns det anledning att räkna med att följderna av Coronakrisen blir en ytterligare dämpning av produktivitetstillväxt och underliggande tillväxtförmåga i världsekonomin.

Förkortade globala värdekedjor

Coronakrisen blev en smärtsam påminnelse om att offshoring av leverantörskedjorna innebär stor sårbarhet för globala chocker. Initialt fick många företag uppleva hur leverantörskedjorna till kinesiska underleverantörer klipptes av när Kina stängde ner ekonomin. När väl Kina fått kontroll på virusmittan och öppnade upp klipptes istället leverantörskedjorna av inom EU. Man tvingades konstatera att inte ens EU:s inre marknad fungerade under extrema förhållanden som under en pandemi.

Teknikföretagen har redan beskrivit hur de globala värdekedjorna märkbart kortats sedan finanskrisen.¹ Det finns en betydande risk att denna tendens nu kommer att förstärkas när företagen försöker minska sårbarheten i underleverantörsledet. Det handlar inte enbart om att plocka hem produktion från länder som Kina, där stigande arbetskraftskostnader och tilltagande osäkerhet kring den politiska utvecklingen minskar attraktionskraften. Det kan mycket väl även handla om att ta hem verksamhet från mer näraliggande länder, exempelvis inom EU. När det nu visat sig att just-in-time ansatsen inte fungerar tillfredsställande i tider av globala kriser, kan dessutom strävan att bygga nationella lager av ”strategiska produkter” komma att förstärka denna tendens. Addera till detta risken för ökad protektionism, en process som pågått ett tag och som knappast lär tappa farten i Coronakrisens kölvatten. Visserligen kommer företagen sannolikt gradvis att anpassa sig till nya produktionssystem och leverantörskedjor, men det lär ta tid. Sammantaget innebär detta sämre utnyttjande av komparativa fördelar, minskande vinster av handel och svagare produktivitetstillväxt.

Krishanteringens skapar zombies

En annan produktivitetshämmande faktor på sikt relaterad till krishantering, är alla de penning- och finanspolitiska stödpaket som sjösatts för att förhindra en total ekonomisk kollaps. Teknikföretagen har tidigare² relaterat till internationella studier som visar att den långa perioden med extremt låga räntor har bidragit till att öka andelen zombieföretag i många ekonomier. Med zombies avses företag med mycket låg produktivitet som under flera år i följd inte klarar att täcka sina skulder med vinstmedel. Coronakrisen kommer med stor sannolikhet innebära en förlängning på obestämd tid av lågränteperioden vilket förstärker zombiefieringen. Det är mycket möjligt att även andra åtgärder som syftar till att hålla liv i utsatta företag och branscher ytterligare bidrar till zombifiering och trycker ner produktivitetstillväxten. Detta innebär naturligtvis inte att alla kortsiktiga stödåtgärder som satts in med nödvändighet varit kontraproduktiva, syftet har varit att med alla medel försöka undvika en ännu värre kollaps. Däremot är det tydligt att det finns ett långsiktigt pris för krishantering i termer av lägre potentiell tillväxt.

Nya arbetssätt - hot och möjligheter

Det är också troligt att nya arbetssätt i krisens spår kommer att påverka produktivitetstillväxten. Här är dock nettoeffekten inte självklar. På plussidan innebär den snabba digitaliseringen och ändrade rutiner i arbetslivet att många verksamheter kan effektiviseras; istället för att ägna tid och resurser åt att fara runt på sammanträden och konferenser kan många av dessa genomföras digitalt, o.s.v. Dessutom har den teknologiska utvecklingen, som annars sannolikt tagit flera år, tagit ett språng på detta område det senaste halvåret vilket kan vara produktivetsbefrämjande.

På minussidan riskerar de nya digitala möjligheterna att leda till arbetssätt som är produktivitetshämmande. I det moderna kunskapssamhället finns det ett stort värde av att människor möts fysiskt för diskussion och erfarenhetsutbyte. Detta är nödvändigt för att man ska ”korsbefrukta” organisationer och verksamheter och därmed skapa kreativitet och produktivitet. Modern forskning kring ekonomisk tillväxt³ reder ut vad som

¹ ”Sveriges exportsektor växer”, Teknikföretagen, februari 2019.

² ”Lågräntepolitiken skapar zombies och skadar produktiviteten”, Teknikföretagen, september 2020.

³ ”Making a Miracle”, Robert Lucas, *Econometrica*, mars 1993.

sållar agnarna från vetet: framgångsrika företag känneteckas av stor diversitet där människor med olika kompetenser och erfarenheter blandas, samverkar och skapar en kreativ och produktiv ”ursoppa”. På så vis blir helheten större än summan av delarna. En sån dynamisk process föreutsätter att människor möts och kommunicerar, det är uppenbart att utrymmet för den typen av kreativ brainsstorming om inte omöjliggörs så åtminstone begränsas ordentligt i det digitala mötet.

Sammantaget är det sannolikt att potentiell global BNP-tillväxt, liksom efter finanskrisen, kommer att falla jämfört med föregående period. Skulle exempelvis potentiell tillväxt bromsa från två till 1,5 procent innebär det att ekonomin på sikt kommer att följa den prickade linjen istället för den streckade linjen i figuren ovan till höger. Förutom långsammare välståndsökning innebär lägre potentiell tillväxt att BNP-gapet sluts tidigare, vilket kan få konsekvenser i form av tilltagande inflationstryck framöver.

► GLOBAL TEKNIK- OCH TILLVERKNINGSINDUSTRI

Tillväxten för global tillverkningsindustri har i stort sett utvecklats som vi räknade med i vår bedömning från i maj i år, det vill säga ett rejält tapp mellan första och andra kvartalet följt av en ökning. Men ekonomisk aktivitet i Kina har tilltagit mer än väntat, vilket bidragit till att lyfta global produktionsnivå något mer än vad vi förväntade oss i våras. Under andra kvartalet minskade global industriproduktion med 10,5 procent i årstakt. Exklusive Kina var tillbakagången 16,5 procent. Samtidigt har utvecklingen inom industrin inte varit helt uniform. I två delbranscher har produktionen minskat i hög omfattning - inom maskinindustri och transportmedel inklusive flyg - medan andra delbranscher i tillverkningsindustrin som läkemedel, IT-hårdvara, delar av pappersindustrin och medicinteknik, snarare haft näst intill en tillväxtboom i många länder.

Data för hela tredje kvartalet föreligger ännu inte. På basis av månadsdata, som finns för en del länder för sommarmånaderna, har produktionsnivån naturligtvis ökat jämfört med andra kvartalet, i takt med gradvis och trevande försök till normalisering av affärsverksamhet. Data för juli för de största industriländerna antyder ett litet nivålyft från juni för global industri samtidigt som produktionsnivån ligger prelinjärt sex procent under juli i fjol. I frånvaro av en ytterligare våg av exceptionellt virus spridning som återigen skulle innebära inskränkningar i att bedriva affärsverksamhet, räknar vi med en fortsatt ökad produktionsnivå för industrin under resten av år 2020. Tillväxttakten kommer dock inte vara i närheten av uppstudsens från botten i våras.

EU sämst av de stora

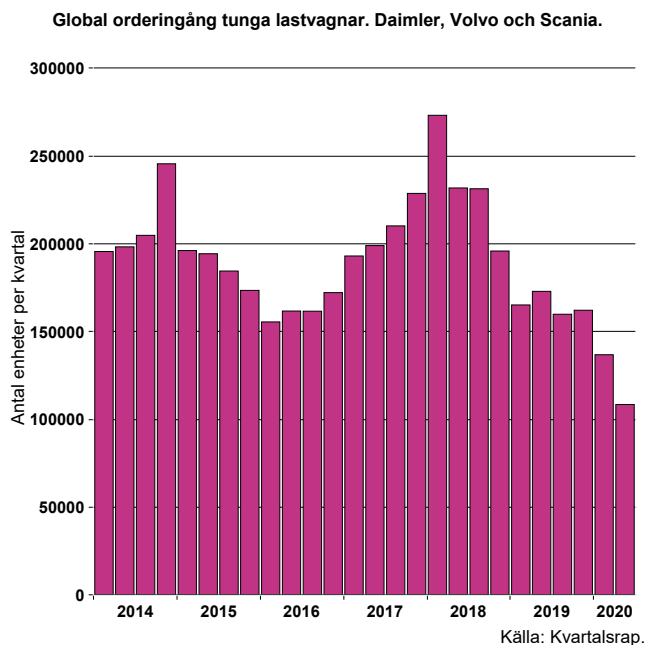
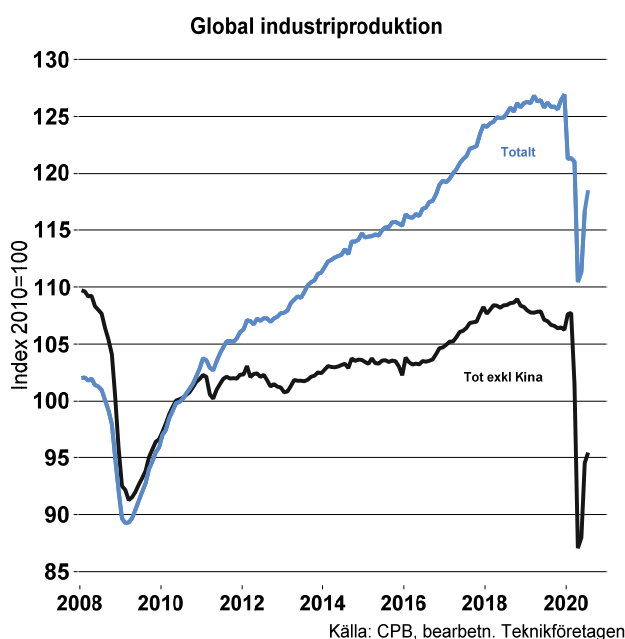
Under dessa betingelser räknar vi med att global industriproduktion minskar med 6,5 procent i år, vilket är ett mindre fall än i vår bedömning från i maj på minus 11 procent. Förklaringen är alltså främst att återhämtningen i Kina varit starkare och i någon mån även i USA. För EU har utvecklingen i stället gått ungefär som förväntat, i tider av omfattande ekonomiska chocker är den mer negativ än för andra länder/länderområden. Exkluderar vi Kina minskar global industriproduktion med 9 procent i år där EU bidrar stort. EU har därutöver sämst förutsättningar för en stark återhämtning framöver genom sedvanliga trögheter på varu-, tjänste- och arbetsmarknaden. Vi har inte haft någon anledning att justera vår bedömning för global industri 2021 i någon exceptionell utsträckning. Under scenariot gradvis normalisering förväntas tillväxt för global industriproduktion ungefär enligt de bedömningar vi gjorde i våras, se tabell nedan.

Från smärtsamt till inga större effekter i teknikindustri

Återhämtningen i Kina har inneburit att produktionsnedgången i global teknikindustri inte heller blev fullt lika djup som förväntat. Under andra kvartalet i år begränsades därför produktionsfallet i global teknikindustri till 11 procent jämfört med motsvarande kvartal i fjol. Exkluderas Kina blev fallet i global teknikproduktion andra kvartalet i år desto mer smärtsamt eller minus 25 procent. Mest påverkades Indien med minus 66 procent andra kvartalet i årstakt, Brasilien med minus 45 procent följt av EU27+UK med minus 31 procent och Japan med minus 25 procent. USA backade drygt 20 procent jämfört med andra kvartalet i fjol. I länder med relativt högt beroende av IT-hårdvara som Taiwan (inkl. hygglig hantering av viruslandet) ökar däremot produktionen i teknikindustrin måttligt i år, vilket även blir fallet i Sydkorea bland annat som ett resultat av att välkända elektronikföretag där gått relativt bra.

Botten för produktionsnivån för teknikindustrin nåddes i april eller maj i de flesta länder för att därefter ha ökat. I genomsnitt minskar global teknikproduktion med 7 procent i år men förväntas öka med 8 procent nästa år. Exklusive Kina blir utvecklingen svagare, se tabell nedan.

Inom teknikindustri har alltså fordonsindustrin påverkats i hög grad. Efter olika grad av nedstängning av produktionsverksamhet under våren har återstarten därefter inneburit ökade produktionsvolymerna. Detta är en följd av en tillfälligt ökad efterfrågan när bilhallarna var stängda under våren och försommaren samt genom diverse stimulanspaket från både tillverkare och från politiskt håll. Effekterna av detta klingar nu av framöver. Global fordonsproduktion (personbilar och lätta kommersiella fordon) minskar dramatiskt i år (ca 14 milj enheter) men återhämtar sig något nästa år. Men först bortemot år 2022 börjar denna delbransch närma sig tidigare nivå från 2019 efter årets dramatiska tillbakagång. Det skulle då ändå innebära en ca tre miljoner enheter lägre nivå än toppen 2017. Man bör komma ihåg att global försäljning och produktion av personbilar, lätta och tunga kommersiella fordon lämnade en traditionell cyklisk topp bakom sig innan virusproblemen slog till. Det dröjer ett tag till gamla goda tider, tillfälliga chocker från elektrifiering till trots.

Med finansiella svårigheter, minskade vinster och fallande kapacitetsutnyttjande som följd av virussituationen minskade global maskinproduktion första halvåret med 9 procent i årstakt. Återhämtningen har varit kvick i Kina och produktionsnivån ligger här högre i juli än i december i fjol. Däremot kvarstår problemen i global maskinindustri exklusive Kina och återhämtningen har varit modest i juli och augusti jämfört med nedgången på 21 procent i årstakt under andra kvartalet i år.

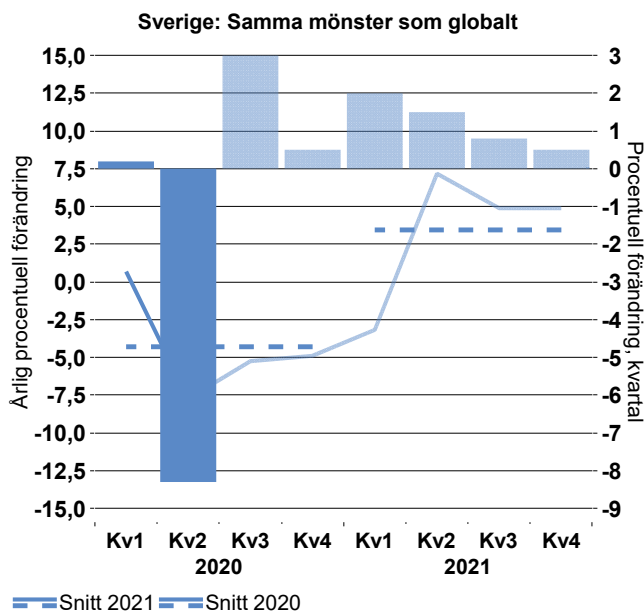
Vi räknar även här med en gradvis och begränsad återhämtning exklusive Kina under innevarande halvår och under nästa år. I år förväntas global maskinproduktion minska med fem procent, men med 15 procent exklusive Kina. Det kommer ta tid innan kapacitetsutnyttjandet tilltar och innan företagsvinster återställs. Inte heller ökad efterfrågan på investeringsvaror genom behov av utskrotning och teknisk utveckling orkar bidra till någon exceptionell tillväxt på kort sikt. Global maskinproduktion förväntas därmed öka med måttliga fem procent nästa år. Återhämtningen i Kina bedöms därutöver vara tillfällig.

SVERIGES EKONOMI

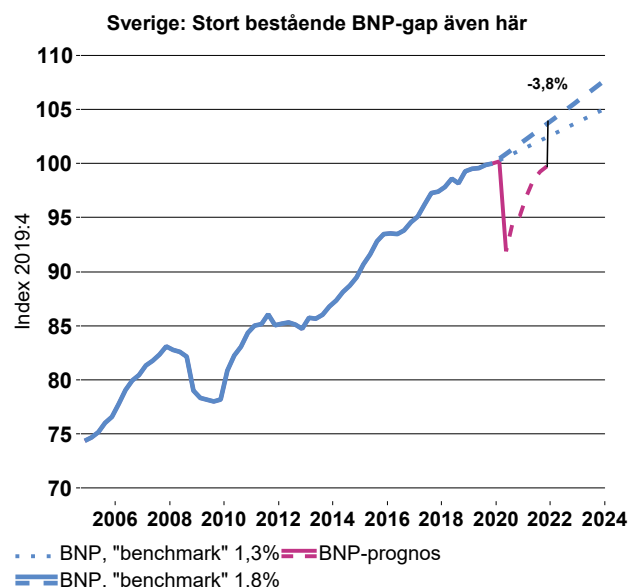
Under andra kvartalet i år drabbade Coronapandemin svensk ekonomi med en historiskt djup nedgång. Sveriges totala produktion, BNP, föll med 8,3 procent från första till andra kvartalet, säsongrensat. BNP var 7,7 procent lägre jämfört med andra kvartalet 2019, kalenderkorrigerat. Det var främst ett abrupt ras i hushållens konsumtion som drog ned BNP. Mellan första och andra kvartalet föll hushållens konsumtion med 7,7 procent. För övrigt bidrog ett kraftiga fall i exporten, med 18 procent andra kvartalet från det föregående, till BNP-raset. Exportindustrin drabbades både av snabbt minskad efterfrågan samt störningar i både produktion och leveranser från leverantörer, särskilt i länder som närmast stängde ned för att motverka smittspridningen av COVID-19.

Årets ekonomiska kris är unik då den startades av en pandemi och olika hinder för att motverka smittspridningen vilket i synnerhet drabbade hemmaekonomin. Till skillnad från tidigare kriser, exempelvis finanskrisen 2008-2009, har förutom industrin därför också tjänstesektorn drabbats brett. Endast ett fåtal branscher har gynnats av hur pandemin påverkat konsumtionsmönster, som exempelvis läkemedelsindustrin, internethandel eller handeln med varor kopplade till egna hem. Även tungt vägande branscher som säljer tjänster till företag har påverkats hårt då efterfrågan fallit från både industrin, bostads- och lokalbyggande samt från större delen av tjänstesektorn. Det gäller företagstjänster inom exempelvis bemanningsbranschen, konsulttjänster inom IT, teknik eller arkitekttjänster.

Vi räknar med att BNP minskar med 4 procent i år och ökar med 3,5 procent nästa år. Ekonomin vänder upp från och med tredje kvartalet i år, men nivån på BNP kommer i slutet av nästa år knappt nå upp till den nivå som hade nåtts första kvartalet i år, innan krisen slog till. Dessutom kommer Sveriges BNP ligga nära 4 procent under den nivå som hade kunnat nås om krisen inte inträffat och om BNP fortsatt att växa enligt Teknikföretagens uppskattning av potentiell tillväxt på 1,8 procent per år, se diagram till höger nedan.

Källa: SCB, Macrobond, Teknikföretagen

Källa: SCB, Teknikföretagen

Mycket talar emellertid för att den potentiella tillväxten blivit lägre i krisens spår. En mer trovärdig potentiell tillväxttakt ligger kring 1,3 procent per år. För att lyckas återgå till en tidigare högre potentiell tillväxt kommer det krävas investeringar, tillgång på kompetens och effektivare produktionsprocesser som höjer produktivitetstillväxten. I vår bedömning i maj räknade vi med att Sveriges BNP i år skulle falla något djupare än vad vi nu räknar med. Den högre konsumtionen under sommaren förklarar en del av upprevideringen. Att Sverige inte använt total "lockdown" som metod för att motverka spridningen av COVID-19 har uppenbarligen resulterat i en gynnsammare utveckling för ekonomin jämfört med många andra länder som i stället stängt ned. Vi räknar emellertid fortsatt med att coronarestriktioner kommer hålla nere BNP-tillväxten efter sommarperioden. Först i början av nästa år kan tillväxten ta mer fart under förutsättning att länder börjar lätta mer på sina restriktioner kring pandemin.

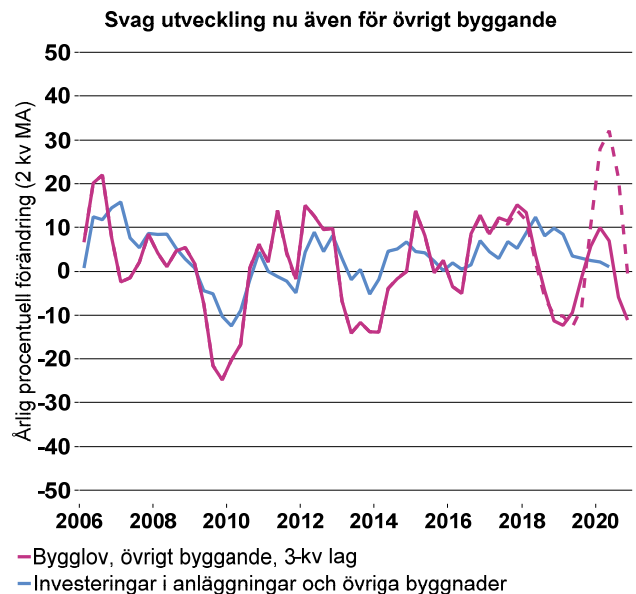
Svag investeringsutveckling för maskiner medan byggandet håller emot

Eftersom innevarande kris startats genom införandet av olika hinder för att motverka smittspridning är den ovanlig på så sätt att den inte drivits av minskande investeringar. Trots detta är effekterna på investeringsutvecklingen i Sverige betydande. De fasta bruttoinvesteringarna minskade med 4,5 procent mellan första och andra kvartalet i år. Minskningen andra kvartalet uppgick till 5,2 procent jämfört med motsvarande period året innan. Maskiner och inventarier minskade med motsvarande 11,4 respektive 17,5 procent. Det som höll emot var bostadsinvesteringarna som ökade i såväl års- som kvartalstakt.

Nu förväntar vi oss en långsammare återhämtning för investeringarna än för konsumtionen och utrikeshandeln. För 2020 är vår samlade bedömning att de fasta bruttoinvesteringarna totalt kommer att minska med i storleksordningen åtta procent för att sedan öka med ca tre procent 2021. Bedömningen är givetvis mycket osäker och utfallet avgörs av hur krisen utvecklas. Vår nuvarande bedömning är lite mer positiv för 2020 än enligt vår prognos från i maj. Orsaken är främst att investeringarna utvecklades mer positivt första kvartalet i år än vad vi hade räknat med.

Källa: SCB

Källa: SCB

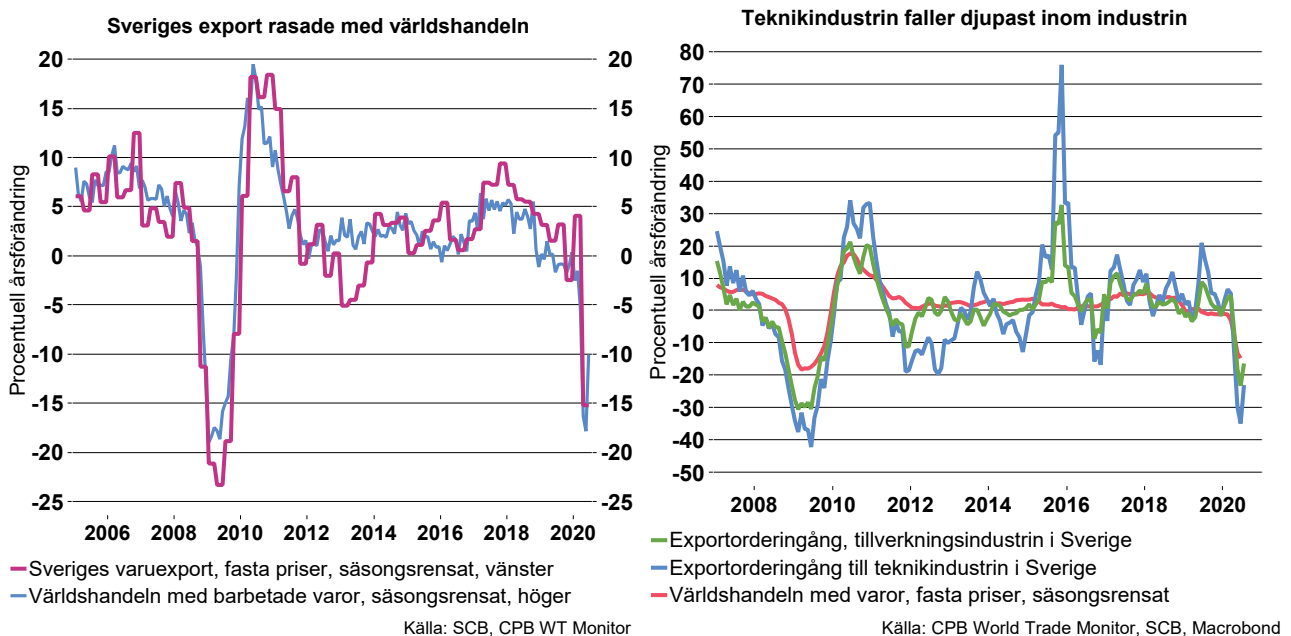
Minskade investeringar i maskiner och inventarier är huvudförklaringen till nedgången för investeringarna totalt i år. Utgångspunkt för analysen är att investeringskonjunkturen var svag redan innan pandemin. Maskininventarier minskade redan 2019 och företagens investeringsplaner indikerade en tvåsiffrig nedgång för 2020. Minskad efterfrågan, ökade risker och lägre vinster till följd av pandemin gör nu att den tidigare svaga utvecklingen förstärks. Här finns också förklaringen till att vi förväntar oss en långsammare återhämtningstakt för de fasta bruttoinvesteringarna än för ekonomin i övrigt. Vi räknar med att investeringarna i maskiner och inventarier minskar med ca 15 procent 2020 för att sedan rekylera uppåt i storleksordningen 10 procent 2021. Det är ändå en mer positiv bedömning än enligt vår majprognos, främst till följd av det starkare första kvartalet i år.

Bygginvesteringarna verkar samtidigt i motsatt riktning mot vad de gjort åren före pandemin. För dessa ligger vår prognos från i maj fast vilket innebär att bostadsinvesteringarna minskar med knappt tre procent i år för att sedan ligga kvar på ungefär oförändrad nivå 2021. Motsvarande för de övriga bygginvesteringarna (det vill säga exklusive investeringar i bostäder) är en minskning med cirka två procent såväl 2020 som 2021. Den indikator vi främst använder för bygginvesteringarna är byggloven. På bostadssidan samvarierar de med investeringarna ca två kvartal framåt i tiden. För det övriga byggandet är samvariationen inte lika tydlig, men här syns nu en klar avmattning i bygglovsstatistiken. Det är här främst investeringarna i kommersiella fastigheter (handel och kontor etcetera) som minskar till följd av pandemin enligt vår bedömning. Däremot håller investeringar i vägar, järnvägar och annan infrastruktur sig uppe bättre.

Exporten har dragits ned av flera orsaker

Pandemin har drabbat Sveriges varuexport genom stora leveransstörningar, produktionsstopp och kraftigt minskad efterfrågan. Så gott som samtliga exportmarknader har påverkats mer eller mindre. Sveriges tungt vägande fordonsexport nära halverades under andra kvartalet jämfört med motsvarande period 2019, räknat i fasta priser. Exporten av maskiner föll också kraftigt, med cirka 21 procent. Större delen av teknikindustrins export föll sammantaget med 27 procent i fasta priser jämfört med andra kvartalet 2019. Räknat i kronor hade exporten av verkstadsvaror minskat med omkring 46 miljarder under årets första halvår jämfört med motsvarande period 2019. För övrigt drabbades större delen av exportindustrin under andra kvartalet av minskad efterfrågan, med få undantag som läkemedelsindustrin, vars export ökade med drygt 34 procent jämfört med andra kvartalet i fjol, också räknat i volym.

Sveriges varuexport minskade med 19 procent mellan första och andra kvartalet i år räknat i fasta priser och säsongrensat. Än så länge har vi siffror för första halvåret som visar att varuexporten föll ungefär lika kraftigt som världshandeln med bearbetade varor under denna period. Både världshandeln och Sveriges varuexport låg omkring 15 procent lägre under andra kvartalet i år jämfört med nivån fjärde kvartalet 2019.

I juni vände världshandeln upp efter den djupa nedgången under mars-maj. Vi räknar med en gradvis återhämtning, men att världshandeln först mot slutet av 2021 kan vara tillbaka på ungefär samma nivå som innan krisen slog till.

Normalt påverkas Sveriges export av teknikprodukter starkare av de globala svängningarna för global BNP respektive världshandeln. Liksom under finanskrisen 2008-2009 föll ordergången från exportmarknaden djupast för teknikindustrin, vilket vi ser även under innevarande djupa svacka, se diagram till höger ovan. Vi räknar följaktligen med ett ännu djupare fall för exporten av teknikprodukter än för exporten totalt under 2020. Observera att exportorder för teknikindustri från tid till annan är kraftigt volatil, främst som följd av omfattande tillfälliga order för försvarsprodukter eller inom energiteknik. Då sådana effekter räknas bort är beroendet av världshandelns tillväxt hög.

Även Sveriges tjänsteexport föll kraftigt mellan första och andra kvartalet i år, med cirka 16 procent. Kraftigt minskade intäkter från utländska besökarens konsumtion i Sverige bidrog. Även andra delar av tjänsteexporten föll markant under andra kvartalet, som exporten av flygtransporter, vilken minskade med hela 77 procent jämfört med andra kvartalet 2019 räknat i löpande priser. Även avgifter för användning av immateriella rättigheter samt exporten av datatjänster och övriga affärstjänster minskade.

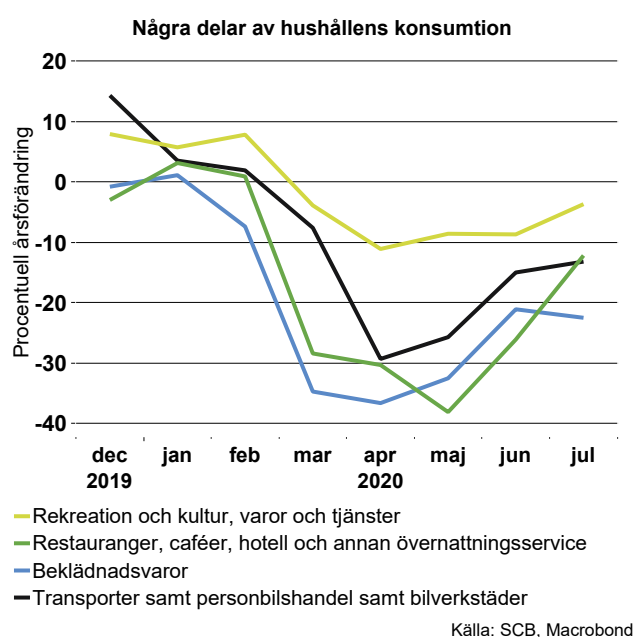
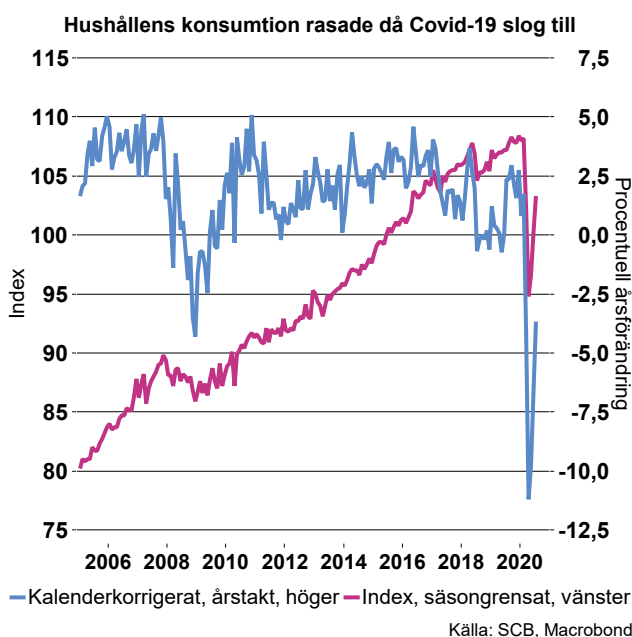
Minskad inhemsk efterfrågan i samband med Coronakrisen har också dragit ned Sveriges import kraftigt. Den föll med cirka 13 procent andra kvartalet från det föregående, säsongsrensats. Framförallt sjönk importen av investerings- och insatsvaror. Även tjänsteimporten minskade kraftigt, främst som följd av att svensk konsumtion utomlands drogs ned markant av reserestriktioner med mera i samband med pandemin. Sett till helåret 2020 räknar vi med att importen kommer minska något mer än exporten, men utan att nettoexporten kommer påverka förändringen av BNP. Vi räknar med en överhängande osäkerhet kring den fortsatta utvecklingen av pandemin och avvaktan med kapacitetshöjande investeringar inom industrin, vilket kommer fortsätta hålla nere importen av investerings- och insatsvaror. Även fortsatt lågt utlandsresande kommer bidra till att tjänsteimporten hålls nere. Nästa år bedömer vi att importen kommer öka endast något mer än exporten.

Vi bedömer att Sveriges totala export kommer att följa med i en gradvis återhämtning för världshandeln. Vår prognos för Sveriges export ligger nu på -8 procent 2020 och en ökning med 7,7 procent nästa år. Nivån på Sveriges export kommer under fjärde kvartalet nästa år knappt ha nått upp till samma nivå som under första kvartalet i år, innan exportraset inträffade andra kvartalet.

Historiskt ras för hushållens konsumtion

Hushållens konsumtion har påverkats radikalt till följd av införda restriktioner och nya beteendemönster under Coronapandemin. En så kraftig nedgång i hushållens konsumtion som mellan första och andra kvartalet i år har inte noterats under de senaste 40 åren. Härmed var konsumtionen tillbaka på samma nivå andra kvartalet i år som i början av 2015. Till det historiskt djupa fallet i år bidrog främst minskad konsumtion inom hotell och restaurang, men även andra delar av tjänstekonsumtionen drabbades hårt.

Det kraftiga raset i konsumtionen skedde i mars och april med ett fall på drygt 12 procent jämfört med nivån i februari. Därefter började den klättra uppåt i maj-juli, med 9 procent, säsongsrensats. Konsumtionen var i juli 4,5 procent lägre än i februari, se diagram till vänster nedan. Särskilt har restaurang och hotell, beklädnadshandel och transporter och kulturaktiviteter drabbats av minskad konsumtion, se diagram till höger nedan. Under sommaren har det gått uppåt för dessa delar, men nivåerna är fortfarande nedtryckta jämfört med förra sommaren. Några delar av konsumtionen har däremot ökat under Coronakrisen.

Förutom av livsmedel har viss konsumtion av varor som kan kopplas till hemarbete gått upp, särskilt från maj och framåt. Det gäller exempelvis elektronik, vitvaror, heminredning, byggvaror med mera. Mycket av dessa nya köpmönster kan kopplas till ökat hemarbete, korttidspermittering, ökat ”hemestrände” och hemmafixande och social distansering som en följd av coronapandemin. Frågan är hur långvarig den positiva effekten på vissa delar av sällanköpshandeln kommer att bli. Med ökad återgång i arbete i samband med minskande korttidspermitteringar bör den starka effekten klinga av under hösten. Dessutom kvarstår osäkerheten kring coronavirusets fortsatta effekter på efterfrågan och sysselsättning.

Hushållen ser nu ut att ta höjd för osäkerheten kring ekonomin och arbetsmarknaden genom att öka sitt sparande. KI-barometern bland hushållen i augusti visar att en betydligt större andel av hushållen än normalt uppger att de sparar i nuläget. Andelen har varit ovanligt hög sedan i juni. Dessutom tror fler hushåll än normalt att de kommer kunna spara under de kommande tolv månaderna, nära 60 procent av hushållen. Samtidigt planerar en övervägande andel att minska sina inköp av kapitalvaror under det närmaste året.

I vår senaste prognos från maj räknade vi med att hushållens konsumtion under helåret 2020 skulle minska med 4,5 procent. Återhämtningen under sommaren har varit något starkare än vi tidigare räknade med, varför vi har reviderat prognosen till ett något mindre fall för helåret, till minus 4,3 procent. Vi utgår fortfarande från att restriktioner kring folksamlingar, resor med mera kommer fortsätta att lägga sordin på konsumtionen under större delen av 2020. De mest drabbade branscherna, inte minst hotell och restaurang, väntas få det tuffare igen efter semesterperioden. I början av nästa år kan konsumtionen ta mer fart, förutsatt att länder kommer släppa alltmer på restriktioner för utlandsresande, folksamlingar, events med mera. Vi räknar med att konsumtionen under 2021 ökar med 4,5 procent.

SVERIGES TJÄNSTESEKTOR

Aldrig tidigare skådat ett så djupt fall

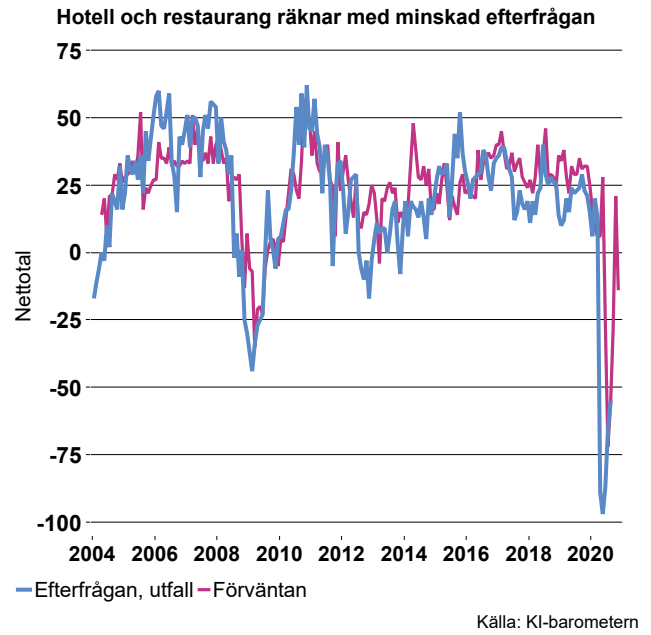
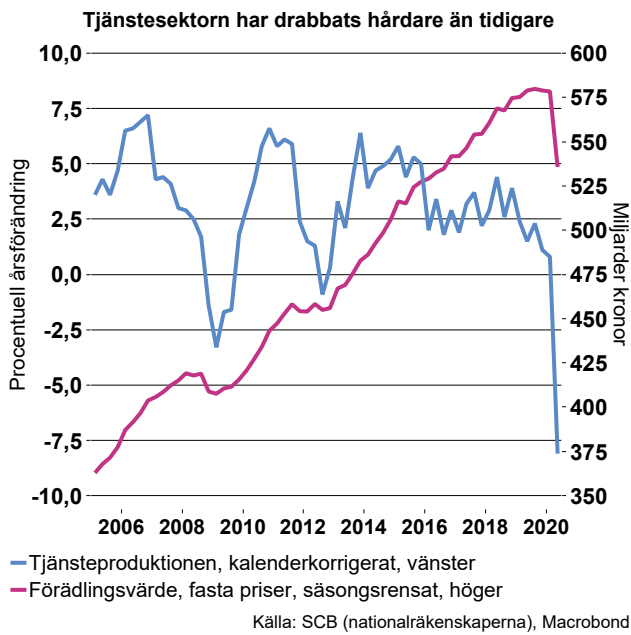
Coronakrisen slår hårt både mot tjänstebranscher som är beroende av hushållens konsumtion och mot de branscher som säljer tjänster till företag. Krisen har radikalt förändrat konsumtionsmönster och det finns ingen motsvarighet i historien att luta sig mot för att göra en bedömning framåt.

Enligt månadsdata började produktionen inom den privata tjänstesektorn vända upp gradvis från och med maj. Tillväxttalet för juli överraskade med en uppgång på 4,5 procent från juni, säsongrensat. Här bidrog en ökning för hotell och restaurang relativt mycket, som visade en uppgång med 41,5 procent från juni. Med ovanligt omfattande ”hemestrände” i sommar fick hotell och restaurang en viss grad av återhämtning, men med fortsatt mycket begränsad uppgång för utländska besökare i Sverige räknar vi med en svagare utveckling för branschen resten av året. Det gäller även andra hårt drabbade tjänstebranscher som transporter med flera.

Tjänsteföretagens förväntningar på efterfrågan under september-november har också skruvats ned. Inom hotell och restaurang överväger andelen företag som räknar med minskad efterfrågan, vilket illustreras med ett negativt nettotal i diagrammet till höger nedan. För uppdragsverksamhet, dvs. branscher som säljer tjänster till företag inom ekonomi, juridik, teknik, reklam, personaluthyrning med mera, har efterfrågan under krisen minskat kraftigare jämfört med finanskrisen. I augusti förväntade företagen inom dessa företagstjänster ungefär oförändrad efterfrågan under de närmaste månaderna.

Även för företagstjänster märktes visserligen en uppgång för produktionen i juli, men mycket talar för att dess styrka var tillfällig. Med den svaga återhämtning vi räknar med för investeringar och produktion på exportmarknader och inom svensk exportindustri, hålls efterfrågan även på företagstjänster nere. Återhämtningen blir alltså svag även för dessa branscher med stark koppling till exportindustrin och även egna exportmarknader.

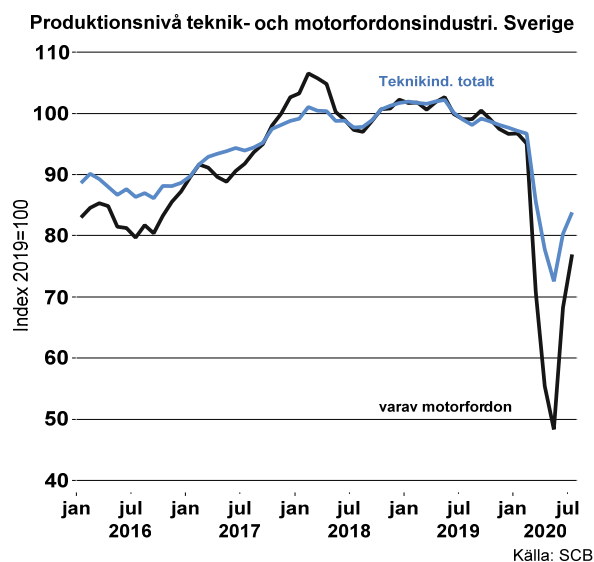
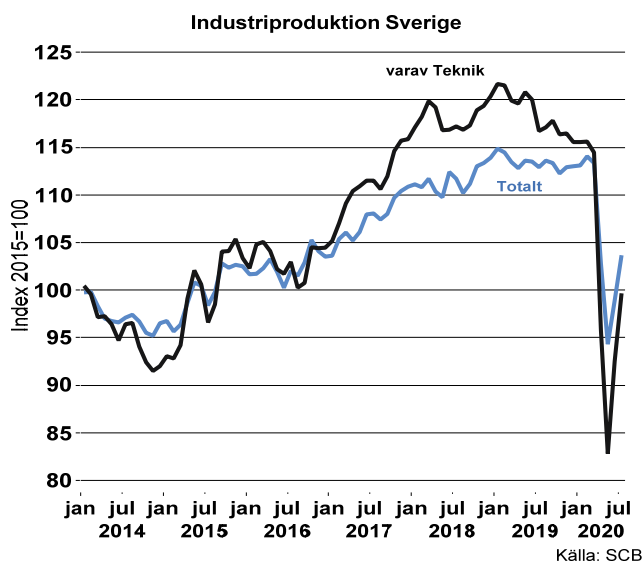
Mot bakgrund av de starkare siffrorna under sommaren för delar av tjänstesektorn har vi justerat upp vår prognos för tjänstproduktionen totalt för helåret 2020 och räknar med att den kommer att minska med omkring fyra procent jämfört med 2019. Nästa år innebär återhämtningen från den djupa svackan i år en ökning med knappt fyra procent för tjänstproduktionen inom näringslivet.

TEKNIK- OCH TILLVERKNINGSINDUSTRI I SVERIGE

Stort tapp i maskin- och fordonsindustri – mindre för övriga

Det blev ett dramatiskt fall i Sveriges industriproduktion under andra kvartalet i år. Jämfört med första kvartalet minskade den med 24 procent och med 22 procent jämfört med andra kvartalet i fjol. Genom ett förhållandevis starkt första kvartal begränsades nedgången till 11 procent första halvåret i år. Trävaror, delar av pappersindustrin och läkemedel visade sammantaget ingen tillbakagång och bidrog till att fallet för industrin totalt blev begränsat första halvåret. Däremot minskade produktionsnivån å det grovsta i maskin- och fordonsindustrin.

Utvecklingen av olika konjunkturindikatorer (bl.a. Teknikföretagens egen undersökning) och utfallet i juli (enligt industriproduktionsindex) indikerar att produktionsnivån kommer att öka under tredje kvartalet jämfört med andra kvartalet och i relativt hög omfattning jämfört med normala tillväxttakter. Mot bakgrund av de antaganden vi gör för världshandel och global BNP-tillväxt fortsätter återhämtningen under innevarande halvår och nästa år men i avtagande takt. I år bedöms industriproduktionen i Sverige minska med 10 procent i genomsnitt för att öka med 8 procent nästa år. Detta räknat utifrån nationalräkenskaperna, dvs. industrins förädlingsvärde i fasta priser.

I Sveriges teknikindustri minskade produktionen andra kvartalet än mer än för industrin sammantaget, eller med hela 34 procent jämfört med första kvartalet och med 36 procent mot andra kvartalet i fjol. Första halvåret i år innebar även här att produktionen inskränkte sig till att minska med 22 procent i årstakt genom ett förhållandevis starkt första kvartal även här.

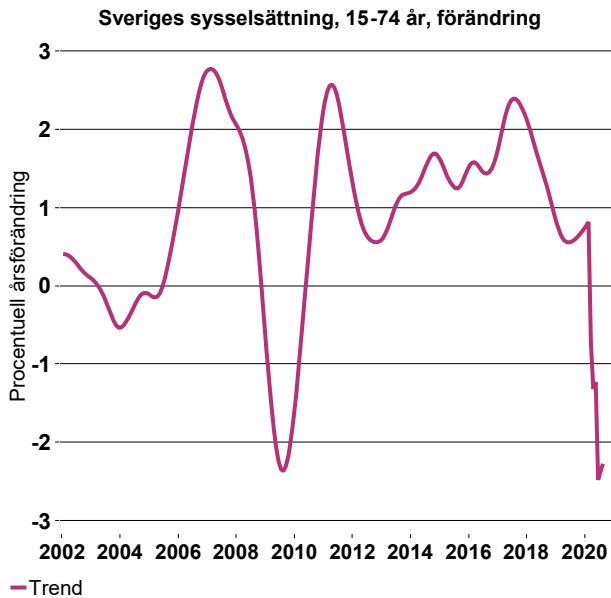
Mellan juli (senaste mätmånad) och botten i april har produktionsnivån i Sveriges teknikindustri ökat, med 31 procent. Både teknikindustri och industrin sammantaget har hämtat in ungefär hälften av tappet sedan januari, se bild ovan. En del av uppgången var ett resultat av att orderingången var väldigt hög under januari-februari och i någon mån i mars, och det är dessa order som effektuerats först under de senaste månaderna. Orderingången har förvisso ökat under sommaren, men inte i önskad omfattning och produktionstillväxten bedöms tappa tempo framöver.

Vi har inte ändrat vår bedömning exceptionellt från i maj för Sveriges teknikindustri, utan räknar med att produktionen minskar med 18 procent i år i genomsnitt. Bedömningen för nästa år är oförändrad jämfört med i våras och produktionen förväntas öka med 12 procent. Med dessa siffror når vi inte upp till 2019 års produktionsnivå nästa år. Hemska tider!

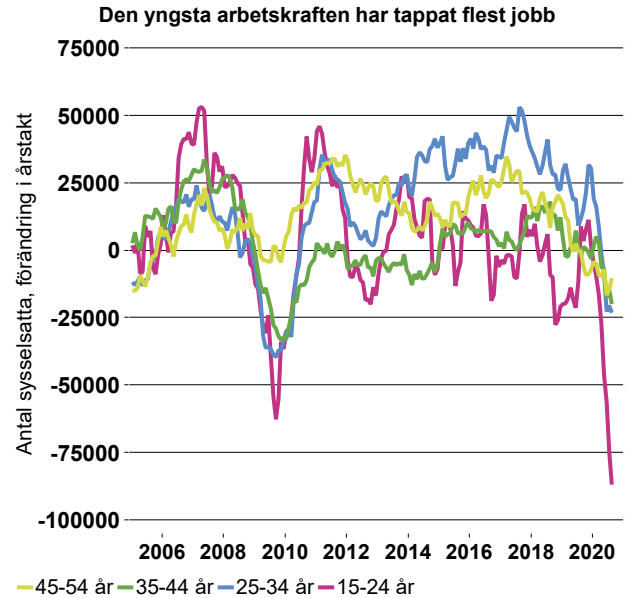
➤ SYSSELSÄTTNINGEN HAR REDAN RASAT

Efter en allt lägre ökningstakt för sysselsättningen i samband med svagare konjunktur från 2018 och framåt, följde coronachocken som fick den att rasa från och med mars i år, se diagram till vänster nedan. I augusti hade sysselsättningen fallit med 141 000 jämfört med februari, varav 76 000 i åldern 15-24 år, enligt

säsongrensade och utjämnade data (från AKU). Från april har främst ungdomar i åldrarna 20-24 år drabbats av personalneddragningar. Den yngre arbetskraften har ofta tillfälliga jobb vid sidan av studier. Dessa jobb finns särskilt inom branscher som drabbats hårdast av Coronakrisen, såsom hotell och restaurang, delar av detaljhandeln med flera. Den äldre arbetskraften, särskilt från 45 år och uppåt, har i högre grad kunnat behålla sina jobb tack vare korttidspermittering.

Källa: SCB (AKU), Macrobond

Källa: SCB (AKU), Macrobond

Vi räknar med att antalet sysselsatta totalt kommer att minska med nära 120 000 i år i genomsnitt. Merparten av nedgången bedöms ske inom tjänstesektorn, där vi räknar med en minskning med omkring 85 000 jobb. Hittills har den största neddragningen skett inom hotell och restaurang, men även inom transporter, företagstjänster, kultur, nöje och fritid, som också dragit ned relativt kraftigt. Inom industrin väntas omkring 15 000 jobb försvinna i år. Utan korttidspermitteringar hade siffran sannolikt varit klart högre. Under perioden mars-augusti har nära 15 000 personer varslats om uppsägning inom tillverkningsindustrin, enligt Arbetsförmedlingens data. Vi räknar med att det kommer fler varsel under hösten.

Efter att arbetslösheten totalt ökat från 6,3 procent av arbetskraften 2018 till 6,8 procent 2019, steg den brant uppåt under andra kvartalet i år. Senast i augusti låg den på 9,3 procent, enligt säsongrensade och utjämnade data enligt AKU. Vi räknar med en ökning till drygt 10 procent i slutet av året. Under 2020 räknar vi med att andelen arbetslösa kommer ligga på 8,8 procent i genomsnitt. Under nästa år återhämtar sig tillväxten i ekonomin gradvis, men vi bedömer att uppgången för sysselsättningen kommer att vända mycket långsamt och arbetslösheten ligga kvar på hög nivå, strax under 9 procent.

NYCKELTAL SVERIGE

ÅRLIG PROCENTUELL FÖRÄNDRING

Sverige	2019 nivå	2020	2021
	Förädlingsvärde 2019 års pris Mdr	Volym %	Volym %
Industri totalt	657,4	-10,0	+8,0
Teknikindustri	350,6	-18,0	+12,0
<u>Arbetsmarknad Sverige</u>	1000 personer		
Sysselsättning hela ekonomin nivå, tusental/ förändring årsgenomsnitt	5127	-2,3	+0,2
Arbetslöshet AKU nivå, tusental. Andel av arbetskraften procent, genomsnitt	374	8,8	8,9
<u>Försörjningsbalans Sverige</u>	Förädlingsvärde 2019 års pris Mdr	Volym %	Volym %
BNP Mdr SEK	5021,3	-4,0	+3,5
BNP, kalenderkorrigerat		-4,3	+3,4
Hushållens konsumtion	2277,6	-4,3	+4,5
Offentlig konsumtion	1298,2	+1,0	+1,0
Fasta bruttoinvesteringar	1230,5	-7,0	+2,7
Lagerinvesteringar, bidrag	36,7	-0,6	+0,5
Export	2361,0	-8,0	+7,7
Import	2182,5	-8,7	+8,3
Nettoexporten, bidrag till BNP-tillväxt		0,0	0,0

INTERNATIONELLA NYCKELTAL
ÅRLIG PROCENTUELL FÖRÄNDRING

Årlig procentuell förändring volym		
BNP	2020	2021
EMU	-10,0	+3,3
Storbritannien	-13,0	+5,0
USA	-4,6	+4,0
Japan	-6,0	+2,0
Kina	+1,9	+8,7
Indien	-12,0	+6,0
Brasilien	-8,0	+6,0
Världen Marknadskurser	-5,5	+5,0
Världen exkl Kina	-5,1	+3,5
Industriproduktion globalt	-6,5	+7,5
Industriproduktion globalt exkl Kina	-9,0	+6,0
Teknikproduktion globalt	-7,0	+8,0
Teknikproduktion globalt exkl. Kina	-13,0	+7,0

TEKNIKFÖRETAGENS KONJUNKTURPROGNOS

ISSN 1403-9559

Mats Kinnwall Chefekonom, 08-782 08 00, mats.kinnwall@teknikforetagen.se

Lena Hagman Ekonom, 08-782 08 42, lena.hagman@teknikforetagen.se

Bengt Lindqvist Ekonom, 08-782 08 00, bengt.lindqvist@teknikforetagen.se

Robert Tenselius Ekonom, 08-782 08 32, robert.tenselius@teknikforetagen.se

Teknikföretagen

TEKNIK GÖR VÄRLDEN BÄTTRE

Box 5510, 114 85 Stockholm | 08-782 08 00 | www.teknikforetagen.se